

Strategirapport för Bangladesh 2010

1. INLEDNING

Utvecklingssamarbetet styrs av samarbetsstrategin för Bangladesh 2008-2012. Det övergripande målet för Sveriges utvecklingssamarbete med Bangladesh är att rätten till utbildning, hälsa samt en ren och hälsosam miljö för kvinnor, män, flickor och pojkar som lever i fattigdom tillgodoses. Fokus för samarbetet ligger på sektorerna hälsa; utbildning; kvinnors rättigheter och demokratisk samhällsstyrning; urban miljö samt klimatförändring.

2. FINANSIELL ÖVERSIKT

Landallokeringen för år 2010 uppgår för Bangladesh till 244 MSEK. Stöd inom området klimatförändringar faller under regeringens särskilda klimatsatsning och utgör alltså inte en del av de fyra målen inom samarbetsstrategin.

(MSEK)	Tilldelning 2010	Utbetalat Jan-Aug	Prognos Jan-Dec 2010
Hälsa		37.6	69
Utbildning		48.4	79
Kvinnors rättigheter och demokratiskt samhällsstyrning		5.8	18
Urban miljö			12
Regeringens särskilda klimatsatsning	45		80
Totalt	244.0	91.8	258

Nuvarande utbetalningsprognos är 258,8 miljoner kronor, vilket överskrider landallokeringen med 14 miljoner kronor. Portföljen omfattar 22 insatser av vilka 16 är avtalade, 3 planerade och 3 indikativa. Det bedöms att prognosen om 258 miljoner för 2010 är realistisk (A-154,0 MSEK, P- 90,0 MSEK & I - 14 MSEK). Tre nya avtal med ett totalt belopp om 90,3 MSEK på områdena klimatförändring och kvinnors rättigheter och hälsa kommer att undertecknas inom kort.

3. RESULTAT

3.1 Sektor 1: Utbildning

Antal insatser: 3

Under perioden januari-augusti 2010 har 0 insats/er slutförts medan 0 nya avtal undertecknats.

3.1.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Primary Education Development Programme, phase 2 (PEDP2)

Mål: Att tillhandahålla högkvalitativ primärutbildning till alla stödberättigade barn i Bangladesh.

Överenskommet belopp (MSEK)	Period	Utbetalningar hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Biståndsform	Svensk andel av totalt stöd
255	2004-2011	203	GoB samt 10 ytterligare utvecklingspartners	SWAp	2.5%

Resultat:

Som en del av det svenska bidraget till Results Based Management (RBM), samt i syfte att stärka decentraliserat beslutsfattande, försågs skolor i 316 Upazilas (kommuner) med SLIP- anslag, School Level Improvement Plans, jämfört med planerade 506 Upazilas (*Progress report from Department for Primary Education, DPE for Joint Annual Review Meeting, JARM 2010*). Orealistisk och ambitiös planering förklarar varför man inte uppnådde planerat antal Upazilas. Dock förväntas att samtliga nås under 2010- 2011. SLIP har lyckats med att förbättra engagemang för och ägarskap av aktiviteter på skolnivå i lokalsamhällen. Ur ett kvalitetsperspektiv behövs dock ett ökat fokus på implementering av SLIPs på skolnivå, då det har funnits en tendens att anslagen används till infrastrukturarbeten istället för att stärka lärandecykeln, vilket är programmets huvudsakliga mål. Således behöver relevanta intressenter få ytterligare utbildning kring hur SLIP- programmet skall implementeras.

PEDP 2 är på god väg att uppnå målen för infrastrukturarbeten till 2011 (ibid). Under perioden färdigställdes 6470 nya klassrum, vilket innebär att ett sammanlagt antal om 32,342 klassrum hittills färdigställts jämfört med projektets målsättning om 40,000. 3,236 brunnar färdigställdes under perioden, vilket innebär ett sammanlagt antal om 13, 459 jämfört med de 18,247 brunnar som totalt planerats inom projektet. Totalt 1,562 toaletter har inrättats och kontrakt skrivits för att uppföra ytterligare 3,500 stycken. Dessa förväntas färdigställas under 2011. Byggnadsarbetena har bidragit till höjd kvalitet i skolor och har haft en positiv inverkan på både närvaro bland eleverna och på det antal elever som fullföljer sin primärundervisning. För första gången någonsin inom statlig primärundervisning tillhandahölls skolböcker till alla elever i början av skolåret. Totalt distribuerades drygt 77 miljoner böcker gratis till ca 17 miljoner elever. (källa: DPE National Curriculum and Text Book Board, media and verification). Utbetalningar sker enligt plan; dock har en ettårig förlängning av PEDP2 skett, vilket innebär att projektet kommer att slutföras ett år senare än planerat, dvs. 2011.

Insats 2: Basic Education for Hard to Reach Urban Working Children (BEHTRUWC)

Mål: Att öka möjligheterna för barnarbetare i städer att utnyttja sin rätt till utbildning, skydd och individuell utveckling.

Överenskommet belopp (MSEK)	Avtals period	Utbetalningar (MSEK)	Samarbetspartner	Biståndsform	Svensk andel av totalt stöd
182	2005-2012	140	GoB, UNICEF och CIDA	Basstöd	60 %

Resultat

BEHTRUWC är på god väg att uppnå fastställda mål. Under perioden erhöll 47, 875 arbetande barn (18,868 pojkar och 29,007 flickor) i 6 regionala städer i sex regioner grundläggande utbildning inklusive yrkesinriktad utbildning efter att ha fullföljt en 40 månaders kurs (November 2009). Ytterligare 115,674 arbetande barn är inskrivna i programmet och man ligger väl i fas vad gäller deras avslutande av utbildningen. Vissa förseningar har uppstått i genomförandet av yrkesutbildningsavsnittet för 1000 elever i Dhaka och Chittagong, främst på grund av svårigheter att hitta partnerorganisationer. Samtliga elever, lärare, handledare, samt 39,876 medlemmar i förvaltningskommittéerna (vilka utgörs av föräldrar / vårdnadshavare och arbetsgivare) på 4.642 lärcentra i sex städer har fått utbildning kring barnarbete, EFA och barns rättigheter. Utbetalningar har gjorts enligt plan.

Insats 3: Centre for Mass Education in Science (CMES): Basic School System and Adolescent Girls' Programme: A Second Chance Education With Livelihood Skills And Gender Empowerment Project

Mål: Utveckla humankapitalet genom stärkt självbestämmande hos utsatta barn och ungdomar genom utbildning, yrkeskunskap, jämställdhet mellan könen och tillgång till kvalitativa försörjningsmöjligheter.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Hittills gjorda utbetalningar (MSEK)	Samarbetspartner	Bidragsform	Svensk andel av totalt stöd
18.0	2007-2010	16.136614	Swiss Agency for Dev. Coop.	Basstöd	50 %

Resultat:

CMRS genomförs enligt plan. I enlighet med planerna inskrevs totalt 12.002 studenter på landsbygden i CMES verksamhet i grundskolan (7.990 elever), Avancerad grundskoleutbildning (2.454 elever) och teknikcenter på landsbygden (1.558 elever). Den utvärdering som gjordes vid slutet av projektfasen 2010 visade att man är på rätt väg vad gäller att uppfylla sina mål. I utvärderingen

pekas dock på att den expansion som planerats inför nästa fas måste vara realistisk och hanterbar. En utmaning blir också att stärka den institutionella kapaciteten hos organisationen. Utbetalningar har gjorts enligt plan.

3.1.2 Bedömning av måluppfyllelse inom utbildningssektorn

Mål för sektorn: Ökad tillgång till och kvalitet på primärutbildning för barn som lever i fattigdom, med särskilt fokus på flickor.

Under perioden minskade de offentliga utgifterna för utbildning från 2,14% av BNP till 2%, vilket innebär att målet på 2,8% för 2010 inte uppnåddes. Under perioden antog parlamentet en ny utbildningspolicy, vilken föreslår en förlängning av grundskolan från klass 5 till klass 8, samt att förskola införs. Dessa båda initiativ kommer att kräva att betydligt mer resurser avsätts, och detta kommer att bli en stor utmaning. Fokus för nästa fas i programmet (uppföljaren till PEDP2) kommer dock att ligga på förskolan upp till årskurs fem, för att ytterligare befästa kvaliteten i den grundläggande utbildningen. Den nya policyn bedöms ha en positiv inverkan på regeringens ambitiösa målsättning att uppnå 100% läskunnighet till 2015 (läskunnigheten är 2010 cirka 55%). Dessa reforminitiativ förväntas öka kompetensnivån i stort och därmed möjliggöra för fattiga människor att delta i den samhällsekonomiska utvecklingen. På så sätt finns här en långsiktig potential att minska fattigdomen i Bangladesh.. Dock ställs regeringen på kort till medellång sikt inför utmaningar vad gäller att planera och finansiera reformen på lämpligt sätt.

Jämn könsfördelning har uppnåtts i grundutbildningen, och inskrivningarna (enrolment rate) ökade från 91,9% till 93,9% under perioden. Utmaningen är att få barnen att stanna kvar i skolan; detta gäller i synnerhet för pojkar bland vilka en ökning av avhopp har noterats på grund av fattigdomsrelaterade problem och ett behov av att generera inkomster. Dock har andelen som slutför sin grundskoleutbildning ökat från 50,7% till 54,9% under året, vilket innebär att målet om 55% har uppnåtts. Lärartätheten har minskat från 50:1 till 51:1 under året, främst på grund av en långsam rekrytering av nya lärare. Detta förväntas dock korrigeras och förbättras under det kommande året. Förbättringar i fysisk infrastruktur utförs enligt plan och 6.470 klassrum och 1.562 toaletter uppfördes under året. Målet att 60% av skolorna skall ha skilda toaletter för flickor och pojkar har uppnåtts. Totalt sett är sektorn på god väg att nå uppsatta mål. Det nya sektorprogrammet för utbildning kommer förhoppningsvis också inkludera icke formella skolor (NGOs, Madrassas), vilket förväntas skapa möjligheter för ett mer övergripande och holistiskt program.

3.2 Sektor 2: Hälsa

Antal insatser: 3

Under perioden januari-augusti 2010 har 0 insats/er slutförts medan 0 nya avtal undertecknats.

Insats 1: Health Nutrition and Population Sector Programme (HNPS)

Huvudsakliga mål: (i) förbättrade hälsoindikatorer (ii) minskade ojämlikheter i hälsostatus genom förbättrad kapacitet och ökat ansvarsutkrävande inom offentlig förvaltning, bättre allokering av offentliga medel och ökad nyttjandegrad av kvalitativ, grundläggande hälso- och sjukvård för befolkningen, särskilt för fattiga hushåll.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Hittills utförda utbetalningar (MSEK)	Samarbets partner	Biståndsform	Svensk andel av totalt stöd
500	2005-2011	486.442725	Regeringen och UP	SWAP	2%

Bangladesh är på god väg att uppnå de hälsorelaterade millenniemålen, med undantag för Millenniemål 5.

Ett innovativt efterfrågefinansierat program med kuponger för mödravård infördes 2007 i 35 Upazilas (kommuner) i syfte att minska mödradödligheten. Förra året delades 111.797 kuponger ut till fattiga gravida kvinnor, jämfört med 128.502 kuponger (87% uppnått). Förlossningar genom utbildad personal har bland kuponginnehavare ökat från 40% år 2007 till 80% år 2010. Detta är en imponerande prestation i ett land där det nationella genomsnittet är 18%. Det totala antalet förlossningar vid statliga vårdinrättningar ökade från 308.521 år 2008 till 324.421 år 2009.

Programmet för Integrated Management of Childhood Illness (IMCI) har gjort betydande framsteg. I enlighet med plan har programmet utökats till att omfatta ytterligare 60 sub- distrikt. Dock kvarstår utmaningar vad gäller utplacering av utbildad personal samt läkemedelsbrist. IMCI- programmet på lokal nivå utökades från att omfatta 7 sub- distrikt år 2009 till 50 sub- distrikt 2010, vilket också var målsättningen. Bangladesh behåller sin status som poliofritt. Dock omfattas endast 75% av alla 12 månader gamla barn av vaccineringsprogrammet (Expanded Programme on Immunization, EPI), jämfört med målsättningen om 90%. Med tekniskt och finansiellt stöd från UNICEF har man därför inom ramen för EPI tagit ett särskilt initiativ för att förbättra programmets täckning i 15 lågpresterande distrikt, i syfte att nå målet om 90%. Utbetalningar går enligt plan. En ettårig förlängning av HNPS har skett, vilket innebär att projektet kommer att slutföras i mitten av 2011.

Insats 2: Second Urban Primary Health Care Project, (UPHCP-II)

Mål: Att bidra till rättvis tillgång till, och nyttjande av, primärvård i valda städer. Särskilt fokus på att öka tillgången till hälsovård för fattiga människor samt förbättra dess kvalitet, genom ökad kostnadseffektivitet. Detta innefattar

institutionell- och finansiell uthållighet för att bemöta den urbana befolkningens hälsovårdsbehov.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Hittills gjorda utbetalningar (MSEK)	Samarbetspartner	Bidragsform	Svensk andel av totalt stöd
40	2005-2011	34	GoB, ADB, DFID, UNFPA, ORBIS	Basstöd	5.56%

Resultat:

Framsteg har gjorts inom UPHCP. Förra året var det totala antalet kliniska kontakter 7 840 259, varav 38% erhöll gratis vård. Därmed överträffas målet om 30%. Det finns ytterligare efterfrågan på "gratiskort", då 54% av den urbana befolkningen lever under fattigdomsgränsen. Genomsnittligt antal förlossningar i de geografiska områden som programmet opererar i är 94, vilket ligger under målet om 150 stycken, men över de senaste fyra årens genomsnitt om 77 stycken. En orsak till det låga antal förlossningar som sker på vårdinrättning är att klinikerna ligger utanför upptagningsområdena, och att fattiga gravida kvinnor inte uppmuntras att förflytta sig långa avstånd för att få en säker förlossning. Många programpartners anser dock att målet är för ambitiöst. Utmaningar inom projektet är långsamma byggnadsarbeten, avhopp bland läkare och otillräckligt lager av läkemedel. Byggnadsarbetenas förseningar berodde i stor utsträckning på ökade kostnader för byggmaterial och svårigheter att få tillgång till den mark som avsatts för projektet. Avhoppet bland läkare beror i stor utsträckning på att utbetalningar av resultatbonus skjutits upp på grund av en omfattande byråkrati. Bristen på läkemedel beror på ökad efterfrågan, samt otillräcklig planering av antalet klienter. Utbetalningarna pågår som planerat och totalt sett har projektet uppnått målsättningen om förbättrad tillgång till hälsovård för fattiga människor (38%).

Insats 3: Comprehensive Reproductive and Sexual Health Program inklusive tidig abort, utbildning och BCC (Comprehensive RSH Program).

Mål: (i) att öka tillgång till och utnyttjande av kvalitativ reproduktiv hälsovård, i synnerhet vad gäller tidiga aborter samt osäkra och komplicerade graviditeter, med utökad stöd för att bekämpa oönskade graviditeter; (ii) att öka statliga - och icke- statliga organisationers kompetens kring att utföra säkra tidiga aborter och annan reproduktiv hälsovård genom omfattande utbildning; (iii) att öka medvetandegraden och mobilisera lokalsamhällen och socialarbetare kring konsekvenserna av osäkra abort, samt att förebygga septisk abort.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Hittills gjorda utbetalningar (MSEK)	Samarbetspartner	Bidragsform	Svensk andel av totalt stöd
35 MSEK	2007 July- June 2010	28.5	RHSTEP Consortuim	Basstöd	100 %

Resultat:

SRHR-projektet är i fas vad gäller att uppfylla uppsatta mål. Förra året genomgick 55.000 kvinnor tidig abort (Menstrual Regulation), vilket innebär att målet om 50, 327 kvinnor passerades. 417 vårdgivare erhöll utbildning kring säker tidig abort jämfört med målet om 560. Under 2009 tillställde regeringen inte ett tillräckligt stort antal läkare för utbildning och ingen ny personal rekryterades under perioden. Utbildningsprogrammet är delvis framtaget på efterfrågan från staten. Under 2010 rekryterade 3,551 läkare och 1,445 sjuksköterskor av staten, och det förväntas att efterfrågan på utbildning kommer att öka under det kommande året. En effekt av programmet är färre komplikationer i samband med aborter, vilket minskar vårdbehovet efter genomförd abort. Effekten är delvis en följd av förbättrad kvalitet i vården och en minskning av andelen tidiga aborter som genomförs av utbildad personal, i sin tur en följd av en ökad medvetenhet i samhället. Förra året erhöll 2,499 kvinnor vård efter genomförd abort, att jämföras med målet på 3,500.

Utöver detta genomgick 54.451 textilarbetare utbildning, mot målet om 50.000, och 61 757 ungdomar deltog i olika SRHR kurser jämfört med målet om 60.000. I mars 2010 genomfördes en utvärdering samt institutionella och finansiella revisioner. En utökning av programmet rekommenderades, liksom institutionellt stöd till de enskilda organisationer som deltar i programmet. Utbetalningar har utförts som planerat.

3.2.2. Bedömning av måluppfyllelse inom hälsosektorn

Mål för sektorn: Ökad tillgång till en effektiv, kvalitativ och icke diskriminerande hälsovård för människor som lever i fattigdom med särskilt fokus på mödrahälsovård.

Förra året utgjorde de offentliga utgifterna i hälsosektorn 6,5% av den totala budgeten. Detta är långt ifrån det mål på 10% (för 2010) som fastställdes i HNPSP, och den tilldelning på upp till 12% av total budget som nämnts i utkastet till den Nationella hälsopolicyen.

Inom ramen för *Community Health Care*-initiativet har 9772 lokala vårdinrättningar nu blivit operativa. Det mål som sattes i den nuvarande regeringens valmanifest är 13,000 stycken till år 2013. Rekryteringen av sjuksköterskor och vårdbiträden stod under en lång period stilla, dock har den nuvarande regeringen tagit initiativ för att göra det möjligt att nyrekrytera. Totalt har 1,137 lokala förlossningsbiträden utbildats, vilket dock är långt ifrån behovet. Ytterligare 18.000 personer måste utbildas till 2015 för att millenniemål 5 skall uppnås. I budgeten för FY 2010-11 är tilldelningen för hälsosektorn 1296 miljoner BDT högre än den senaste budgetens reviderade tilldelning. Att regeringen tagit dessa steg indikerar en positiv utveckling; hittills är dock anslaget alldeles för lågt för att säkerställa en hållbar och väl fungerande hälso- och sjukvård för alla medborgare.

3.3 Sektor 3: Kvinnors rättigheter och demokratisk samhällsstyrning

Antal insatser: 9

Under perioden januari-augusti 2010 har 0 insats/er slutförts medan 0 nya avtal undertecknats.

Insats 1: Främjande av jämställdhet mellan könen, mänskliga rättigheter, demokrati och social rättvisa, Ain o Salish Kendra (ASK)

Mål: Att åstadkomma ett samhällsklimat som främjar god samhällsstyrning, icke-diskriminering och social rättvisa.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Hittills utbetalade medel (MSEK)	Samarbetspartner	Bidragsform	Svensk andel av totalt stöd
MSEK 6,0	Jan 2009 – Dec 2011	2,0	ASK	Basstöd	12,65 %

Resultat:

Under perioden behandlade ASK cirka 700 anmälningar om våld inom hemmet (målet var 900). En anledning till att målet ej nåddes är att rådgivning inte registreras som anmälan, således skulle siffran vara mycket högre om dessa ingick i statistiken. Inom ramen för det s k Emergency Support Service System (ESSS) fick 162 personer stöd i form av logi, yrkesutbildning och psykosocial hjälp (målet var 180). Det antal klienter som utnyttjar ESSS' behovsbaserades stödsystem förväntas öka i takt med att medvetenheten ökar kring rättigheter och de tjänster som ASK tillhandahåller.

Medlingar genomförs för att främja alternativa mekanismer för tvistlösning genom att uppmuntra berörda parter att lösa tvister utanför domstol. Medlingsenheten uppnådde målet om att medla i 500 fall under perioden. Jurister från ASK har anmält 114 fall (till familjedomstol, civil domstol, magistratsdomstol och arbetsdomstol) mot planerade 165 fall. ASK ser dock inte detta som någon underprestation, eftersom mål på detta område är svåra att fastställa då det är svårt att uppskatta hur många fall som kommer att rapporteras. Det förväntas dock att antalet kommer att öka allteftersom fler människor blir medvetna om sina rättigheter och de tjänster som tillhandahålls av ASK. I stort är ASK på väg att uppnå de fastställda målen. Utbetalningar har gjorts enligt plan.

Insats 2: Förändra kvinnors livssituation genom strategier för demokratiskt samhällsstyre, Bangladesh National Women Lawyers Association (BNWLA)

Mål: att ge rättsligt skydd till kvinnor och barn i målgruppen; att bedriva opinionsbildning kring författning, reformering och förändring av lagstiftning och policy; samt att erbjuda psykosocialt stöd och sociala skyddsnet för målgrupperna.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Hittills utbetalade medel (MSEK)	Samarbetspartner	Bidragsform	Svensk andel av totalt stöd
MSEK 4,8	Jul 2009 – Jun 2012	1,0	BNWLA	Basstöd	100%

Resultat:

BNWLA har genomfört en egen studie för att identifiera områden där tillgången till rättslig prövning för fattiga kvinnor är begränsad. I enlighet med slutsatserna från denna studie har BNWLA omlokalisert sina 15 nuvarande juridiska servicecenter (LSDC), samt etablerat 5 nya LSDC på distriktsnivå. Den ursprungliga planen för 2010 var att skapa 20 nya LSDCs, men på grund av omlokaliseringen har målet reviderats och BNWLA planerar nu istället att etablera resterande 15 centra under 2011. Utbildning har utgått till samtliga 20 LSDCs om hur man tillhandahåller rättslig service.

Under året tog BNWLA emot 1,665 anmälningar om våld mot kvinnor jämfört med målet på 2,333. En orsak till att anmälningarna inte blev fler är att flera av de geografiska områdena är nya för BNWLA, och att befolkningen i dessa områden ännu inte är fullt medveten om organisationen och dess tjänster. Det förväntas att antalet ökar under 2011. I enlighet med planerna inrättades ett juridiskt rådgivningscentrum i distriktsdomstolens lokaler i Dhaka med syfte att öka medvetenheten hos rättssökande kvinnor om mänskliga rättigheter, samt att förbättra deras förhandlingsförmåga. Utbetalningar går enligt plan.

Insats 3: Paribatan – Driving Change, Transparency International Bangladesh (TIB)

Mål: Minskad korruption i Bangladesh, förbättrade policys och praxis inom offentliga institutioner samt ökat tryck från allmänheten för att minska korruptionen.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Hittills utbetalade medel (MSEK)	Samarbetspartner	Bidragsform	Svensk andel av totalt stöd
25	Apr 2009- Mar 2010	7.5	TIB	Basstöd	17%

Resultat:

Under året engagerades 4,743 medborgare i TIBs antikorrupsionsrörelse, vilket innebär att organisationen är på god väg att uppnå målet om 5900 engagerade medborgare till 2011. Ungefär 530, 000 medborgare nåddes av organisationens olika kampanjer (ökad medvetenhet, ungdomssammankomster, broschyrkampanjer etc.). Målet är att nå 762,200 personer under 2011. Arbetet har gått något långsammare än beräknat, främst på grund av ett begränsat intresse för samarbete bland tjänstemän och offentliga företrädare. I syfte att förbättra

transparensen i offentliga institutioner på lokal nivå initierade TIB Integrity Pledge (IP) inom 18 institutioner; att jämföras med planerade 15. IP är inte juridiskt bindande, men har visat sig vara ett användbart verktyg för att höja medvetenheten bland medborgare och för att lyfta anti-korruptionsfrågan i statliga institutioner. Under perioden genomförde TIB lobbyverksamhet och policy-dialoger vilka bidrog till att *The Right to Information Act* antogs av parlamentet.

Kommentarer lämnades på utkastet till den Nationella hälsopolicyn, utkastet till den Nationella utbildningspolicyn, den nationella budgeten samt till de nya reglerna kring offentlig upphandling. Efter en rapport från TIB om valprocessen vid valet 2008 beslöt valkommissionen att genomföra revision för att granska utgifterna i samband med valet, , och begärde stöd från TIB för att utveckla en mekanism för att övervaka utgifter och minimera risker för korruption i framtida val. Sammantaget är projektet på väg att uppnå sina mål, om än med vissa förseningar.. Utbetalningar har varit planenliga.

3.3.2 Bedömning av måluppfyllelse inom sektorn för kvinnors rättigheter och demokratisk samhällsstyrning

Sektormål: Stärkta rättigheter för kvinnor, samt stärkt demokratisk samhällsstyrning genom förbättrade möjligheter för kvinnor och män som lever i fattigdom att granska och ställa krav på en god och icke-diskriminerande samhällsservice.

Under året förbättrades Bangladesh ranking på Transparency Internationals korruptionsindex från 147 till 139. Det är dock troligt att detta berodde på insatser som gjordes under the den militärstödda interimregeringen (Care Taker Government, CTG), och att nästa undersökning kan komma att visa på ett bakslag. Det bör också noteras att 351 misstänkta fall av korruption anmälts till antikorrptionskommissionen (ACC), men att inget av dem lett till fällande dom. Bedömning är att korruptionen har ökat under perioden. Två regionala huvudstäder (Rajshahi & Khulna) har offentliggjort sina budgetar för medborgarna, vilket bidrar till ökad insyn och öppenhet i samhället. Målet är att samtliga sex regionala huvudstäder skall ha öppna budgetdiskussioner med medborgarna under de kommande åren. Under året instiftades den nationella människorättskommissionen (NHRC) av parlamentet, och den har nu formellt inrättats och bemannats. Vissa problem kvarstår vad gäller kommissionens effektivitet, då 76 (jämfört med 68 förra året) fall rapporterats till NHRC men inget lett till åtgärder. Sammanlagt anmäldes 7,200 fall av våld mot kvinnor till polisen, varav 3,079 fördes till domstol. Av dessa ledde dock endast 10% till fällande domar. Detta är ändå en förbättring från förra året, då endast 7% av denna typ av rättsfall ledde till fällande dom. Överlag har det skett vissa förbättringar vad gäller demokratisk samhällsstyrning och kvinnors rättigheter. Dock är situationen fortfarande instabil och det återstår att se hur regeringen fortsätter att hantera situationen.

3.4 Sektor 4: urban miljö

Två gåvofinansierade insatser är under beredning inom området urban miljö. Därtill har beredning av ett lån för investeringar i reningsverk tillsammans med

Världsbanken inletts. Detta är i linje med strategin att fokusera särskilt på området vatten och sanitet, och att där undersöka möjligheterna till samfinansiering av investeringar tillsammans med andra aktörer, i synnerhet utvecklingsbankerna. Erfarenheterna visar dock att arbetet med att ta fram projekt för lånefinansiering är omständligt och tar lång tid. Det finns därför en risk för att de planerade kreditfinansierade investeringarna inte hinner komma till stånd inom nuvarande strategiperiod. För att minska risken för detta kommer dialogen med Världsbanken att intensifieras samtidigt som arbetet med att söka efter alternativa eller kompletterande projekt fortgår. Vid behov kommer även det tematiskt fokuset på vatten och sanitet att omprövas.

3.4.2 Bedömning av måluppfyllelse inom området för urban miljö

Sektormål: Förbättrad urban miljö till gagn för människor som lever i fattigdom.

För närvarande försämras snarare än förbättras den urbana miljön i Bangladesh, i synnerhet för städernas fattiga innevånare. Detta visar sig t.ex. genom en sedan 1990-talet, stadigt minskande andel av stadsbefolkningen som har tillgång till rent dricksvatten och adekvata sanitetsslösningar. En anledning till denna utveckling är att Bangladesh regering hittills inte givit tillräcklig uppmärksamhet till den snabba urbaniseringen i landet.

3.5 Regeringens särskilda klimatsatsning

Bidrag 1: Comprehensive Disaster Management Programme (CDMP) Phase 2 2010-2014

Mål: Att minska landets sårbarhet för natur katastrofer, inklusive klimatförändringar och andra hot, genom tekniskt bistånd till riskminimering och aktiviteter för katastrofhantering.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Hittills utbetalade medel (MSEK)	Samarbetspartner	Bidragsform	Svensk andel av totalt stöd
50	2010-2014	50	UNDP	Programstöd	10 %

Fas 2 av programmet påbörjades i januari 2010. Under insatsens första sex månader har ett första mötet med styrgruppen skett, liksom en inledande workshop med alla berörda parter. Vidare har den årliga arbetsplanen färdigställts inom ramen för ett flerårigt ramverk; utkastet till rapport för de första sex månaderna har färdigställts, och 35 av totalt 55 personer har rekryterats till programmet. En risk är svårigheterna med att rekrytera en permanent projektledare. En projektledare har rekryterats på tillfällig basis. Inga operativa resultat kan i nuläget rapporteras.

4. BISTÅNDEEFFEKTIVITET

Processmål: En gemensam JAS (Joint Assistance Strategy) i samverkan med regeringen och i överensstämmelse med nästa version av Bangladesh PRSP.

Målet uppnåddes den 2 juni 2010, då Sverige tillsammans med 17 givare (inklusive multilateraler och EU) och Bangladesh regering undertecknade en gemensam strategi (Joint Cooperation Strategy, JCS). JCS fokuserar på att förbättra biståndets effektivitet och innehåller en handlingsplan med en resultatmatrix som kommer att följas upp och utvärderas årligen från och med 2011. Utmaningar som identifierats i handlingsplanen för JCS inkluderar en förbättrad arbetsfördelning, att sträva mot full användning av de nationella systemen samt att ta fram en gemensam resultatmatrix för utvecklingssamarbetet i landet. EU-delegationen och Världsbanken har varit aktivt involverade i JCS- processen, medan FN varit mindre aktivt. EU leder arbetet med arbetsfördelning och Världsbanken leder resultatagendan och anpassning till nationella system. FN kommer att leda arbetet med att utveckla kapacitet för genomförandet av JCS. Bedömningen är att Världsbanken och EU gör ett gott arbete vad gäller biståndseffektivitet, medan FN och ADB borde kunna ta en mer aktiv roll.

5. TRE TEMATISKA PRIORITERINGAR OCH DE TVÅ PERSPEKTIVEN

I landstrategin för Bangladesh prioriteras jämställdhet och kvinnors rättigheter samt demokratisk samhällsstyrning. Utöver detta har Regeringens särskilda klimatsatsning satt extra fokus på klimatförändringarna i Bangladesh. Vad gäller **jämställdhet och kvinnors rättigheter** finns det i dialogen ett starkt fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), och då särskilt på tidiga aborter. Därtill utgår mindre stöd till organisationer som arbetar med tidiga aborter. Landportföljen består även av två insatser riktade till enskilda organisationer som arbetar med mot våld mot kvinnor. Utbildningsprogrammet var tidigare inriktat på inskrivning av flickor, men ett skifte pågår eftersom det nu går fler flickor än pojkar i grundskolan. Vad gäller **demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter** är detta arbete nära kopplat till de två perspektiven och de fyra principerna. Fokus för stöd och dialog är att stärka fattiga människors röst och möjligheter att bedöma och kräva kvalitet och icke-diskriminering i den samhällsservice som ges. För att främja ovanstående ges stöd till TIB och Reality Checks samt till några organisationer vilka agerar som "watch dogs" i främjandet av exempelvis rätten till hälsa och utbildning. Dessutom har stöd utgått i samband med val, och till organisationer som arbetar för kvinnors rättigheter (se ovan). Utöver dessa ges stöd till några strategiska insatser som anses avgörande för Bangladesh framtida utveckling, t.ex. stöd till parlamentsval. Bangladesh är ett av de länder i världen som är mest utsatta för **klimatförändringar** och ingår därför som ett av länderna inom ramen för den svenska regeringens särskilda klimatsatsning. Bidrag lämnas till katastrofhantering samt till Bangladesh Climate Change Resilience Fund (den senare påbörjas under andra halvan av 2010). Dessutom har klimatförändringarna varit en del av dialogen inom sektorprogrammen för hälsa och utbildning, och ytterligare fokus kommer att läggas på

detta område i förberedelserna inför programmens nya faser. Samarbetsstrategin betonar införlivandet av **de fattigas perspektiv** i alla insatser, och även som del av den övergripande sektordialogen. Plattformen för dialog baseras till stor del på Reality Checks-rapporter, vilka ger information om fattiga människors syn på den lokala samhällsservicen. **Rättighetsperspektivet** integreras i hela landportföljen (både på programsidan och i dialogen), och bygger till stor del på rätten till hälsa och utbildning. Dessutom lämnas riktade bidrag till sexuell och reproduktiv hälsa och till organisationer för kvinnors rättigheter (se ovan).

6 . DEN KONTEXTUELLA RAMEN

Den demokratiska kulturen är fortfarande svag och situationen vad gäller mänskliga rättigheter bräcklig. Korruptionen är utbredd och ett allvarligt problem i Bangladesh utvecklingssträvanden. Det finns också tendenser som pekar på att korruptionen ökat under det senaste året. Trots detta bedöms utvecklingen i dagsläget inte vara av en sådan karaktär att det föranleder förändringar i inriktning, substans eller genomförande av samarbetsstrategin. Ytterligare uppmärksamhet kommer dock att ges denna fråga under de kommande åren, och åtgärder för att minska risken för korruption vidtas (se också nedan).

7. SLUTSATSER

Genomförandet av samarbetsstrategin är huvudsakligen på rätt väg. Ett antal riskområden har dock identifierats, liksom åtgärder för att minska riskerna. Dessa sammanfattas nedan.

1. Låg kapacitet hos miljö- och skogsbruksministeriet (MoEF), vilket resulterar i förseningar i genomförandet av program och projekt under Bangladesh Climate Change Resilience Fund (BCCRF).

Riskreducering: Effektiv samordning mellan givare och i dialog med MoEF, samt stöd till kapacitetsstärkning i MoEF genom tekniskt bistånd inom ramen för bidraget till BCCRF.

2. Kapacitetsbrist hos utbildningsministeriet (MOE) och hälsovårdsministeriet (MOH), vilket kan resultera i förseningar i genomförandet av de nya sektorprogrammen.

Riskreducering: Samordning av givarnas stöd till kapacitetsförstärkning inom respektive ministerium, samt dialog på alla relevanta nivåer.

3. Inom området urban miljö finns det en risk att kreditfinansierade insatser inte kommer att kunna realiseras under strategiperioden. Detta beror i stor utsträckning på utdragna förberedelser för investeringsprojekt.

Riskreducering: Fördjupad och fortsatt dialog med Världsbanken och ADB om samfinansiering samt eventuellt en omprövning av föreslaget tematiskt fokus.

4. Korruptionen är endemisk på alla nivåer i samhället, både i den offentliga och i den privata sfären.

Riskreducering: Korruptionskontroll är en integrerad del av beredning och uppföljning av program och projekt. Inom programstödet till den offentliga sektorn sköts korruptionskontrollen av den multilaterala organisation som förvaltar medlen (Världsbanken eller ADB). Systemrevisioner sker i samband med att stöd bereds till enskilda organisationer.